

SPIS TREŚCI

ROZDZIAŁ I

Systemowa perspektywa rodziny	9
Perspektywa systemów rodzinnych. Podstawowe założenia i koncepcje	12
Koncepcje systemów rodzinnych	15
Wgląd w rodzinę	19
Rozwój rodziny a stres	26
Spojrzenie poza rodzinę	27
Podsumowanie	28

ROZDZIAŁ II

Alkoholizm w perspektywie socjohistorycznej w Stanach Zjednoczonych	29
Historia spożywania i nadużywania alkoholu	
i współistniejące czynniki socjologiczne	31
Dlaczego Amerykanie piją?	35
Dlaczego Amerykanie mają problemy z piciem?	36
Konkluzja	41

ROZDZIAŁ III

Życie i przetrwanie w rodzinie alkoholowej	43
Alkoholizm jako choroba rodzinna	48
Rozwój tożsamości i role pozwalające przetrwać w rodzinie alkoholowej	51
Wskazówki dla osób pracujących z dziećmi i młodzieżą	63
Nadzieja dla dzieci alkoholików	71

ROZDZIAŁ IV

Przystosowanie psychiczne dzieci alkoholików	75
Psychiczne pole bitwy	77
Rozwój systemu zaprzeczeń	80
Profil psychologiczny rodzin alkoholowych	82
Urazy emocjonalne	85
Funkcjonowanie psychiczne	92
Wskazówki dla osób pracujących z dziećmi i młodzieżą	105

ROZDZIAŁ V

Zdrowie i bezpieczeństwo	111
A. Zdrowie i bezpieczeństwo	113
Alkoholowy zespół płodowy	114
Zaburzenia psychosomatyczne	117
Zachowania kompulsywne	118
Przemoc fizyczna i wykorzystywanie seksualne	128
Dziecko alkoholika z kluczem na szyi	132
Rady dla osób pracujących z dziećmi i młodzieżą	135
B. Kłopoty z nauką i zachowaniem	139
Ojcowie alkoholicy a postępy w nauce	140
Matki alkoholiczki a postępy dzieci w szkole	142
Płeć dziecka a wyniki w nauce	143
Ubóstwo a wyniki w nauce	144
Przyczyny słabych wyników	145
Zaburzenia rozwoju i zachowania odbiegające od normy	149
Samobójstwo	153
Wskazówki dla osób pracujących z dziećmi i młodzieżą	155

ROZDZIAŁ VI

Rozpoznawanie dzieci alkoholików	159
Rozpoznawanie dzieci alkoholików w wieku przedszkolnym	160
Potrzeba wczesnej identyfikacji	161
Przeszkody utrudniające wczesne wykrywanie	162
Monitorowanie codziennych rutynowych czynności	164
Obserwacja zabawy	169
Ocena przystosowania emocjonalnego	173
Obserwowanie rodziców	177
Rady dla osób zajmujących się małymi dziećmi	181
Rozpoznawanie dzieci alkoholików wśród uczniów szkół podstawowych i ponadpodstawowych	182
Przeszkody w rozpoznawaniu starszych dzieci	184
Waga rozpoznania	186
Rozpoznanie na podstawie obserwacji	188
Rozpoznawanie za pomocą standardowych procedur	197
Autoidentyfikacja	206

ROZDZIAŁ VII

Programy skuteczne w pracy z dziećmi alkoholików	211
Programy skuteczne dla dzieci alkoholików	213
Programy psychoedukacyjne	213
Cele programu	217
Wskazówki dla osób pracujących z dziećmi i młodzieżą	226
Strategie terapeutyczne dla dzieci alkoholików	228
Terapeutyczne wartości zabawy	230
Twórcze sposoby rozładowania napięcia	235
Biblioterapia	236
Scenki filmowe	237
Praca w grupie	238
Rady dla osób prowadzących zajęcia z dziećmi i młodzieżą	240